

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 5. An cum praeceptum eleemosynae obligat, necesse sit donare, vel
satis sit mutuare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

Expediatur.

possit homo conuenienter viuere secundum statum, & solum excipit extremam necessitatem priuatæ personæ, vel grauissimam reipubl. Respondetur doctrinam D. Thom. esse prorsus eandem cum ea, quam tradidimus, vt euidenter patet ex eodem in quæst. 57. articulo primo, ad quartum, & quæst. 118. articulo quarto, ad secundum. Nimirum hoc loco obscurius est locutus, quia multa voluit paucis complecti. Quapropter in citato articulo sexto, solum intendit docere, quid in hac materia sit bonum, quidve malum. Vnde laudabile ibi non significat consilium, vel præceptum, vel tantum in consilio, quod D. Tho. reliquit definiendum de ordine charitatis. In secundo autem dicto, quod sit inordinatum tot dare eleemosynas, &c. Loqui videtur de homine, qui habet familiam, & alias obligationes. Quamuis etiam dici possit in artic. 5. duo capita posuisse obligationis eleemosynæ, scil. extremam necessitatem, & superfluum simpliciter, quia moraliter, & attenta hominum conditione quodlibet horum per se sufficit ad hanc obligationem inducendam; hoc ergo sensu dicit in quæst. 32. ex solis necessarijs ad statum per se non oriri obligationem, non tamen negat, quin aliunde ex magna necessitate proximi, attento ordine charitatis, possit aliquando oriri. Alia quæstio, hic supererat, An ex necessarijs ad vitam teneatur quis, vel certe possit honeste facere eleemosynam: sed in disput. 9. melius expeditur, agendo de ordine seruando in operibus misericordiz.

SECTIO V.

Virum cum præceptum eleemosynæ obligat necesse sit donare, vel satis sit mutare.

Prima sententia eiusque ratio.

Prima sententia docet semper satis esse mutare, ita habet Nauarrus in manuali cap. 17. num. 61. & cap. 24. num. 5. Covarr. Regul. Peccatum, p. 2. §. 1. num. 3. sequenti Adrianum quodlib. 1. art. 2. & in 4. in materia de restitut. quæst. 33. Ratio eorum est, quia charitas solum obligat ad subueniendum necessitati proximi, at satis subleuatur per mutuū. Vnde in Scriptura interdum hæc obligatio per mutuū explicatur, Lucæ sexto. *Benefacite, & mutuū date*, Psalmo 36. de iusto dicitur, *tota die miseretur, & commodat*: idemque repetitur Psalm. 111. Eccles. 29. *Fanere proximo tuo in tempore necessitatis illius*: Confirmatur primo. Nam si quis in extrema existens necessitate accipiat alienum, vt sibi subueniat postea veniens ad pinguiorem fortunam teneatur restituere: ergo si alter subueniret, potest etiam obligare ad restitutionem, quod mutare est. Antecedens est multorum Theologorum, Richardi, Duran, Gabr. in 4. dist. 15. Medina Cod. de restitut. q. 3. & Glos. in Reg. Peccatum, de Regul. iuris in 6. & videtur colligi ex cap. *Si quis*, extra de furtis. Confirmatur secundo ex Genes. 25. vbi Iacob. Esau extreme esuriens cibaria vendidit, & similiter Ioseph. Genes. 41. & 42. oppressis fame frumentum vendebat, & Tobias mutuū dedit Gabelo sub chyrographo, denique facit lex *Sigrauitam ff. Praescriptis verbis*. Notandum pro decisione est, homines interdum carere rebus necessarijs omnino, & simpliciter, interdum tamen secundum quid, quia licet hic careant, habent alibi, vel si carent hoc genere bonorum, habent alia, vel habent industriam, qua facile possit comparare, vel proximam spem comparandi.

1. Conclusio.

2. Dico primo, simpliciter asserere, præceptum eleemosynæ nunquam obligare ad donandum, neque pium est, neque practice probabile. Hæc conclusio satis patet ex dictis in duabus sectionibus præcedentibus, nam vt non negemus mutuū interdum esse posse opus misericordiz, tamen regulariter Scriptura, & Patres nomine eleemosynæ intelligunt abso-

lutam donationem, vt colligitur ex Lucæ 10. in parabola incidentis in latrones, & cap. 11. *date eleemosynam, &c.* & cap. 14. *cum facis conuiuium, &c.* Et hæc est omnium veterum Theologorum opinio in 4. dist. 15. Et D. Thom. citatis locis in præcedenti sect. item Soti in 4. lib. de iusti q. 7. art. 1. Sarment. in 2. p. defen. monito 4. num. 5. & 6. Cordub. lib. 1. quæst. 26. ad 7. Medin. de elemos. cap. 6. & de restitut. q. 3. cap. 1. & aliorum.

3. Dico secundo. Ei, qui tantum secundum quid indiget, satis subuenitur per mutuū, vel commodando, vel etiam venditione. Ita exprimunt plures ex citatis Doctoribus, ac fortasse hoc tantum intendunt alij pro prima opinione allati. Ratio est, quia ille talis non simpliciter indiget; ergo ne ego teneor simpliciter ei dare, idem constat exemplis. Nam si quis Romæ indiget, habet tamen diuitias alibi, satis est mutare, vel credita pecunia vendere. Item si nunc caret actu, habet tamē certam spem, vel ius habendi in futurum, non caret simpliciter, quia illud ius, & spes æstimabilia sunt pretio; ergo satis, vt credit ei decur, & non gratis. Præterea, qui necessitatem grauem in statu patienti subuenit, vt pristinum statum retineat, & recuperet, potest haud dubie se seruare indemnem. Denique idem est de artifice, atq; de eo, qui viribus, & conditione aptus est ad laborandum, nisi postea certum sit indigere de cetero sua tota arte, & industria ad subueniendum sibi, & familiæ: nam tunc iam simpliciter indiget, & idem est de viro nobili, cuius statui repugnat, & non deest laborare.

4. Dico tertio. Quando necessitati proximi sufficienter subuenitur per vsum rei, quæ non statim consumitur, satis est commodare. Explico assertionem. Est quis in extremo periculo, vt interficiatur ab hoste nisi equo vtatur, omnino satis fit illi, commodando: & ad hoc vtget obligatio vtiusq; partis: ratio est, quia ille indiget vso pro hoc tempore, non autem domino, aut vso perpetuo. Confirmatur, nā si ille inuito domino acciperet equum ad illū vsum, illo finito, teneretur absq; dubio restituere: nisi forte in ipso actuali vso moreretur absq; culpa accipientis, quia tunc neq; ratione acceptionis (fuit enim iusta) neq; ratione rei acceptæ, quia non extat, restituere teneretur, atque adeo soli domino perijt.

5. Dico quarto. In extrema necessitate si subuentio fiat per res ipso vso consumptibiles, fieri debet per absolutam donationem. Est communis illorum authorum, & sequitur ex prima. Nam si præceptum eleemosynæ aliquando obligat ad liberam donationem, certe maxime in extrema necessitate rerum vso consumptibilium, & præcipue, si fiat donatio ex rebus superfluis. Secundo, ita teneor subuenire, sicut alteri iure potest accipere: sed qui est in extrema necessitate potest ita accipere, & consumere, vt nihil teneatur restituere: ergo, & quod in hoc casu datum domino est, atq; ab accipiente consumptum, nulli subiaceret restitutioni. Maior pars est, quia si non esset eadem obligatio vnus ad dandum, & facultas alterius ad recipiendum, posset oriri bellū iustum ex vtraque parte. Item quia accipiens potest iuste nolle se obligare ad reddendum. Minor est communior sententia Doctorū, quos citauimus ac D. Th. 2. 2. quæst. 66. articulo 7. Ratioque est, quoniam ille postea non teneretur reddere, siue ratione acceptionis, quia fuit iusta, siue ratione rei acceptæ, cum non extet, & sine culpa consumpta. Tertio quando res non consumuntur vso, teneretur quis reddere finito vso, atque si res casu perijt, non teneretur reddere quidquam, etiam pro illo vso, si vere nihil habebat, quando vfus est: sed in rebus vso consumptibilibus non valet plus res, quam eius vfus: ergo intentum. Tandem, quia, vel per hanc subuentionem fit dominus rei, ille, qui accipit, & sic tanquam dominus poterit illam libere consumere, vel non sit domi-

dominus, vt Nauarr. late contendit, & ego libenter concedo, quia in his etiam rebus vsus distinguitur à dominio, & quia non necessario conceditur plena facultas vtendi in omnem vsu, sed solum vsus determinatus in propriam sustentationem: nam hæc est sufficiens facultas. At hinc concluditur, quod intendimus, quia, vt dicebam, res, quæ sine culpa alicuius consumitur, Domino consumitur: at accipiens consumit sine culpa rem: ergo domino perit; ergo nihil postea tenetur reddere.

6. Hinc verò inferes, non esse verum, oportere fieri donationem absolutam si non transferatur dominium. Respondendum tamen per donationem absolutam hoc loco intelligi liberam cōcessionem vsus talis rei absq. obligatione reddendi, si vsu consumatur, quæ etiam concedi potest religioso, qui est in eapax dominij. Instabis, qui mutuo accipit rem, si illam consumit, postea tenetur restituere, quamuis illi sit concessus liber vsus talis rei. Non est tamē simile, quia ibi trāsfertur dominium in ipsum cum obligatione reddendi: vnde si consumitur, ipsi tanquam domino consumitur, & obligatio reddendi manet orta ex priori contractu. At vero in proposito illa obligatio non potuit iuste imponi, quia ille, qui extremè indigebat, habebat ius ad liberum vsu talis rei: quia ille in extrema necessitate debet esse communis; nō vero habebat ius ad dominium: siquidem illi non erat necessarium: cum ergo manserit apud dominum ipsi profecto perijt. Porro adductæ rationes probant conclusionem non solum si eleemosyna fiat ex superfluis simpliciter, sed etiam ex alijs. Vnde Medina sine causa supra contrarium sentit, quando eleemosyna fit ex necessarijs ad statum, qui non consequenter loquitur hac in parte.

7. Dico quinto. Quando eleemosyna fit ex omnino superfluis, probabilius est debere fieri per liberam cōcessionem, etiam extra casum extremæ necessitatis, quamuis oppositum probabile sit. Prior pars est conformior sacre Scripturæ, & Patribus, ipsiq. charitati valde consentanea, vt consideranti in sect. 4. memoratos constabit. Et probatur primo ex natura, & institutione harum rerum temporalium: ordinantur enim quasi natura sua ad subleuandas hominum indigentias: ergo ipsa ratio postulat, vt quando alicui sunt omnino superflua, & alijs defunt necessaria, liber vsus alijs concedatur.

Secundo, quia hæc obligatio ex eodem precepto oritur, quo oritur obligatio ad dandum in extrema necessitate, & articulus est necessitatis simpliciter, suppono enim saltem esse necessitatem grauem, vel alicuius priuati, vel Reipubl. ergo obligat ad idem genus libere cōcessionis. Deniq. quando habeo superflua, charitatis lege teneor ad subueniendum: non est autem vnde habeam ius ad imponendum alteri obligationem, vt reddat, quod accipit, cum verè non habeat, neq. postea teneatur quærere vnde reddat, &c.

8. Nihilominus secunda pars conclusionis vera est, si quis in praxi velit eam sequi: tum quia rationes factæ non ita vrgent, quin conuenienter possint solui; tum etiam quia extra casum necessitatis extremæ non possum ego accipere alienum: ergo probabile est alium non teneri ad simpliciter dandum. Item in his necessitatibus potest quis non dare huic, sed reseruare alteri: ergo etiam poterit satisfacere huic mutuando. Hæc tamen rationes non vrgent nos. Etenim si prior esset bona, probaret, neq. ad mutuandum teneri diuitem, quia pauper non potest accipere, etiam mutuo, inuito domino. Negatur ergo illius rationis consequentia, nam quia hæc obligatio oritur ex sola charitate, tota cadit in diuitem; ius vero non datur alteri: nisi quando res ipsa ratione necessitatis extremæ communes factæ sunt. Ad secundam responderetur, posse quempiam

Suarez de Charitate.

reseruare alteri, si moraliter intelligat occurrere alias graues necessitates; tamen per se, & simpliciter tenetur libere donare alicui patenti grauem necessitatē. Quid si diues nollet dare mihi mutuando, & obligando ad reddendum, tenebitur ne qui accipit, implere postea susceptam obligationem? Respondetur in casu huius conclusionis teneri, quia diues non fecit iniustitiam acceptanti, atq. adeo contractus fuit iustus: ergo induxit obligationem: imo contractum illum esse cōtra ius charitatis, non satis constat: quare, &c. Vnde merito Theologi in 4. dist. 15. tractantes an restituere teneatur, qui aliquid accepit in necessitate constitutus, de extrema ferè id negant, quasi in minor alia, sit concedendum.

9. Dico sexto. Si quis extra casum extremæ necessitatis subueniat, vel obligetur ad subueniendum, non ex superfluis simpliciter, sed aliquo modo ex necessarijs ad statum, non obligatur ad dandum, sed ad mutuandum, vel ad alium modum similem. Hoc probant argumenta primæ opinionis, & dicta in præcedenti conclusione. Præterea, quia, vt patet ex præcedenti conclusione, res est incerta: ergo est explicanda suauiori modo. Item, qui sic subuenit, etiam indiget illis bonis: ergo non sine causa potest se in eadem seruare.

10. Ad argumentum primæ opinionis, dicito non solum teneri diuitem ad subueniendum, sed ad subueniendum modo consentaneo charitati, & secundum debitum vsu rerum. Item obligari ad non imponendum proximo obligationem reddendi sine rationabili causa, & sic accipienda sunt loca ibi citata, vel certe procedit potius de fenore spirituali. Ad primam confirmationē negatur assumptum: & caput illud loquitur extra casum extremæ necessitatis, vt exponit D. Thom. art. 7. ad primum, citata quæst. 66. Alia etiam, quæ adducuntur facile solvuntur. Esau enim atq. Egyptij non erant in extrema necessitate, quia habebant vnde emerent, Ioseph verò imponebat tributum ad bonum Reipubl. Deniq. factum Tobiz non est ad rem, quia Gabelus habebat vnde redderet, ideoq. chyrographum ab illo accepit Tobias. Postremo lex, quæ affertur, procedit in foro exteriori, aut certe iuxta 2. 3. vel vltimam conclusionem.

SECTIO VI.

Vtrum, qui omittit dare eleemosynam cum teneatur, obligetur ad refarcienda damna, quæ inde eueniunt indigentibus.

DVo sunt consideranda. Aliud quantitas eleemosynæ, & de hac omnes Authores faciunt, cum qui omittit dare, transacta necessitate, non obligari ad reddendam illam quantitatem, etiam si necessitas fuerit extrema. Ratio est, quia tota illa operatio erat misericordiz, non iustitiæ: loquimur enim de his, qui sunt veri domini, non de dispensatoribus: nam hi contra iustitiam agunt vsurpando, & obligantur ad restituendum dominis, qui eis dispensandam quantitatem commiserant. Secundum est detrimentum, quod secutum est proximo indigenti, ex eo quod illi non est subuentum. Et de hoc aliqui censent cum, qui omittit eleemosynam præsertim in casu extremæ necessitatis, teneri ad restitutionem postea, si fortasse hac de causa proximus est mortuus, vel damnum aliud notabile incurrit, quod videtur indicare Caietanus in Summa verbo *restitutio*, capit. primo, & potest sumi ex eodem cum Diuo Thoma 2. 2. quæstion. 118. vbi dicit obligationem ad subueniendum in extrema necessitate oriri ex iustitia legali, obligatio enim ex tali iustitia videtur inducere obligationem restituendi. Turrecremata etiam in Capitulo *Sifenerauerio*, dist. 86. dicit

Na

cam

Difficultas
quædam res
soluitur,

6. Conclusio
vnde suade-
tur.

Ad 1. argum.
in n. 1.

Ad primam
cōfirmationē

Ad 2. confir-
mationem.

Quæstionis
explicatio.

Aliorum opi-
nio pro qua
arguitur ex
Caiet & Tur-
rectem.